Val II, Issue:VIII, Sept 2012

ISSN : 2230-7850

Indian Streams Research Journal

Monthly Multidisciplinary Research Journal

Executive Editor
Ashok Yakkaldevi

Editor-in-Chief
H.N. Jagtap

Welcome to ISRJ

RNI MAHMUL/2011/38595 **ISSN No.2230-7850**

Indian Streams Research Journal is a multidisciplinary research journal, published monthly in English, Hindi & Marathi Language. All research papers submitted to the journal will be double - blind peer reviewed referred by members of the editorial Board readers will include investigator in universities, research institutes government and industry with research interest in the general subjects.

International Advisory Board

Flávio de São Pedro Filho
Federal University of Rondonia, Brazil

Kamani Perera
Regional Centre For Strategic Studies, Sri Lanka

Janaki Sinnasamy
Librarian, University of Malaya [Malaysia]

Romona Mihaila
Spiru Haret University, Romania

Delia Serbescu
Spiru Haret University, Bucharest, Romania

Anurag Misra
DBS College, Kanpur

Titus Pop

Mohammad Hailat
Dept. of Mathmatical Sciences, University of South Carolina Aiken, Aiken SC 29801

Abdullah Sabbagh
Engineering Studies, Sydney

Catalina Neculai
University of Coventry, UK

Ecaterina Patrascu
Spiru Haret University, Bucharest

Loredana Bosca
Spiru Haret University, Romania

Fabricio Moraes de Almeida
Federal University of Rondonia, Brazil

George - Calin SERITAN
Postdoctoral Researcher

Hasan Baktir
English Language and Literature Department, Kayseri

Ghayoor Abbas Chotana
Department of Chemistry, Lahore University of Management Sciences [PK]

Anna Maria Constantinovici
AL. I. Cuza University, Romania

Horia Patrascu
Spiru Haret University, Bucharest, Romania

Ilie Pintea,
Spiru Haret University, Romania

Xiaohua Yang
PhD, USA

Nawab Ali Khan
College of Business Administration

Editorial Board

Pratap Vyamktrao Naikwade
ASP College Devrukh,Ratnagiri,MS India

R. R. Patil
Head Geology Department Solapur University, Solapur

Rama Bhosale
Prin. and Jt. Director Higher Education, Panvel

Salve R. N.
Department of Sociology, Shivaji University, Kolhapur

Govind P. Shinde
Bharati Vidyapeeth School of Distance Education Center, Navi Mumbai

Chakane Sanjay Dnyaneshwar
Arts, Science & Commerce College, Indapur, Pune

Awadhesh Kumar Shirotriya
Secretary, Play India Play (Trust),Meerut

Iresh Swami
Ex - VC. Solapur University, Solapur

N.S. Dhaygude
Ex. Prin. Dayanand College, Solapur

Narendra Kadu
Jt. Director Higher Education, Pune

K. M. Bhandarkar
Praful Patel College of Education, Gondia

Sonal Singh
Vikram University, Ujjain

G. P. Patankar
S. D. M. Degree College, Honavar, Karnataka

Maj. S. Bakhtiar Choudhary
Director,Hyderabad AP India.

S.Parvathi Devi
Ph.D.-University of Allahabad

Sonal Singh

Rajendra Shendge
Director, B.C.U.D. Solapur University, Solapur

R. R. Yalikar
Director Managment Institute, Solapur

Umesh Rajderkar
Head Humanities & Social Science YCMOU, Nashik

S. R. Pandya
Head Education Dept. Mumbai University, Mumbai

Alka Darshan Shrivastava
Shaskiya Snatkottar Mahavidyalaya, Dhar

Rahul Shriram Sudke
Devi Ahilya Vishwavidyalaya, Indore

S.KANNAN
Ph.D , Annamalai University,TN

Satish Kumar Kalhotra

Address:-Ashok Yakkaldevi 258/34, Raviwar Peth, Solapur - 413 005 Maharashtra, India
Cell : 9595 359 435, Ph No: 02172372010 Email: ayisrj@yahoo.in Website: www.isrj.net

Indian Streams Research Journal
Volume 2, Issue. 8, Sept 2012
ISSN:-2230-7850

Available online at www.isrj.net

ORIGINAL ARTICLE

मानव अधिकार आणि जागतिकिकरण

गायकवाड गौतम संभाजी

एम.ए. हयुमन राईट्स (नेट)
एम.ए. लोकप्रशासन(सेट,नेट)
मु.पांगरी.पो.विष्णुपुरी ता.व जि.नांदेड–431606

प्रस्तावना :–

विसाव्या शतकापासुन मानवी हक्कांचा कींवा मानवाधिकारांचा जोरदार पुरस्कार झालेला आपणास दिसुन येतो. विशेषतः संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या स्थापनेपासुन म्हणजेच 24 आक्टोबर 1945 सालापासून हक्क विषयक प्रश्नांना विशेश महत्व देण्यात येऊ लोगले होते.

दुस–या महायुध्दाच्या काळामध्ये म्हणजेच 1939 ते 1945 या साली या महायुध्दामध्ये मोठया प्रमाणात जीवित हाणी झाली. या मध्ये बालक,महिला वृध्द अपंग या सर्व व्यक्तीच्या मानव अधिकाराचे मोठया प्रमाणात उल्लंघन झाले. या वेळी जगातील आर्थीक दृष्टया सक्षम विकसीत देश होते. त्यांनी सर्वानी मिळुन असा एकमताने प्रस्ताव पारित केला की,जागतील पातळीवर जर तिसरे महायुध्द झाले तर मानव जात ही नष्ट होऊन जाईल या भितीपोटी अमेरिकेच्या पुढाकाराने जगातील काही देशांनी संयुक्त राष्ट्र संघटनेची स्थापना केली आणी या संघटनेद्वारे जगातील सर्व मानवाच्या मानव आधिकाराचे संरक्षण करण्यासाठी संयुक्त राष्ट्र संघटनेने 10 डिसेंबर 1948 साली मानव अधिकाराच्या जगातील जाहीरनाम्याची घोशणा केली या जाहीरनाम्यामध्ये जगातील सर्व मानवाला मानव या नात्याने जे काही नैसर्गीकरित्या मानव अधिकार प्राप्त झालेले आहेत त्या मानव अधिकारांचा पूरेपूर लाभ घेण्यासाठी आणि मानव अधिकारांच्या संरक्षणासाठीच हे घोशणापत्र होत. या घोषणापत्रामध्ये मानवाला 30 मानव अधिकाराची आणि संरक्षणाची कलमे दिलेली आहेत.

संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या सनदेमध्ये "मानव अधिकार आणि मुलभुत अधिकार" यांना प्रमुख स्थान दिलेले आहे.

मानव अधिकार हे मानवांच्या जीवणाचे अविभाज्य अंग आहे. प्रत्येक व्यक्तीला मनुष्यप्राणी या नात्याने हे मानव अधिकार नैसर्गीकरित्या जन्माला येण्या अगोदर पासुन ते मृत्युच्या नंतर सुध्दा त्याला मानव अधिकार प्राप्त झालेले असतात. मानव अधिकाराशिवाय कोणत्याही व्यक्तीला आपल्या व्यक्तीमत्वाचा विकास करून घेणे शक्य होणार नाही. एवढेच नाही तर मानव अधिकाराशिवाय व्यक्तीला सन्मानाने जीवण जगणेही शक्य होणार नाही.

मानव अधिकाराचा अर्थः

मानव अधिकार म्हणजे असे अधिकार जे व्यक्तीला मनुष्य या नात्याने जन्मापासुन मिळालेले आहेत. हे अधिकार व्यक्तीला राज्य किंवा समाजाने बहाल केलेले नाहीत त्यामुळे ते काढुन घेण्याचा अधिकार राज्य किंवा समाजाला नाही.

मानव अधिकार हे नैसर्गीक अधिकार, मुलभुत अधिकार, माणसाचे अधिकार संपतीचा अधिकार, अन्यायाविरूद्वदाद मागण्याचा अधिकार आदी अधिकाराचा मानव अधिकारांमध्ये समावेश होतो.

मानव अधिकाराची विभागणी संयुक्त राष्ट्रसंघटनेने दोन गटात केली आहे.

1)राजकीय आणि नागरी मानव अधिकार
2)आर्थिक सामाजिक आणि सांस्कृतीक मानव अधिकार.

हे अधिकार जगातील प्रत्येक व्यक्तीला जात, धर्म,वंश,भाषा, लींग,राष्ट्रीयत्व,दर्जा अशा भेदांशिवाय बहाल करण्यात आले आहेत.

Please cite this Article as : *गायकवाड गौतम संभाजी , मानव अधिकार आणि जागतिकिकरण* **: Indian Streams Research Journal (Sept. ; 2012)**

मानव अधिकार स्वातंत्र्य,न्याय,आणि शांततेचे प्रतिक आहेत. गेल्या पन्नास वर्षामध्ये संयुक्त राष्ट्र संघटनेने महिला लाहान मुले, अल्पसंख्याक, निर्वासित,युद्वकैदी आदिच्या मानवाधिकारांविषयी वेळोवेळी अनेक ठराव करार केले आहेत.

मानव अधिकाराच्या व्याख्याः

मानव अधिकारांच्या व्याख्या हया खालील प्रमाणे आहेत.

1)संयुक्त राश्ट्र संघटनेचे मानव अधिकार केंद्रः

''व्यक्तीला निसर्गाकडून प्राप्त झालेले असे अधिकार की ज्या शिवाय माणूस म्हणुन जगणे अशक्य आहे असे अधिकार म्हणजे मानव अधिकार होत''

2)*भारतातील सन 1993 च्या मानव अधिकार संरक्षण कायद्यानुसारः*

''मानव अधिकार हे स्वातंत्र्य,समता आणि सन्मानपुर्वक जगण्याशी निगडीत असे अधिकार ज्यांचा समावेश राज्यघटना किंवा आंतरराष्ट्रीय करारांमध्ये करण्यात आला असुन न्यायव्यवस्थेद्वारे त्या अधिकारांचे रक्षण करण्यात येते.''

3)रॅडम हाऊस विश्वकोशः

''मानव अधिकार म्हणजे व्यक्तीला जन्माने प्राप्त झालेले असे अधिकार की जे व्यक्तीला सन्मानाने जगण्यासाठी आवश्यक आहे.''

4)आंतरराष्ट्रीय न्यायालयाचे न्यायमुर्ती नागेंद्र सिंग यांच्यामतेः

''प्रत्येक स्त्री आणि पुरूशाला रंग,लींग,वंश आदी भेदभावाशिवाय केवळ मनुष्य म्हणुन मिळालेले अधिकार म्हणजे मानव अधिकार होत.''
या व्याख्यांवरून मानव अधिकाराच्या संकल्पनाचा सार खालील प्रमाणे सांगता येईल.

नैसर्गीक अधिकाराचे आधुनिक आणि धर्मनिरपेक्ष रूप आहे.
व्यक्तीला माणुस म्हणुन जन्माने प्राप्त आलेले अधिकार.
व्यक्तीमत्वांच्या विकासासाठी अपरिहार्य आहेत.
सन्मानपुर्वक जगण्यासाठी आवश्यक आहेत.

मानव अधिकारांचा विकासः

मानव अधिकारांचा विकास कशा प्रकारे झालेला आहे तो खालील प्रमाणे आहे.

ग्रीक नगरराज्यांतील काही विचारवंतानी मानव अधिकारांचा पुरस्कार केला होता. त्यांनी 'नैसर्गीक मानवाच्या अधिकारासंबंधी' विचार मांडला होता त्यांच्या मते,मानव अधिकार म्हणजे मानवाला निसर्गाकडून मिळालेली देणगी होय. म्हणुन मानव अधिकार हे निसर्गदत आहेत.

अमेरिकन स्वातंत्र्ययुद्व आणि मानव अधिकारांचा विकासः

सन 1776 चे अमेरिकन स्वातंत्र्ययुध्दाच्या मागील प्रेरणाही मानवअधिकारांच्या रक्षणाची होती. सन 1776 साली अमेरिकेतील लोकांनी आपल्या संस्थानांच्या स्वातंत्र्याची घोशणा करत इंग्लंडची सता धुडकावून लावली.

फ्रेंच राज्यक्रांती आणि मानव अधिकारांचा विकासः

सन 1789 साली फ्रेंच राज्यक्रांतीच्या मागेसुद्वा मानवाधिकारांची प्रेरणा होती अमेरिकन स्वातंत्र्ययुध्दानंतर 13 वर्शानी फ्रान्समध्ये अनियंत्रित राज्याशाहीविरूद्व फ्रेंच जनतेने राज्यक्रांती केली या क्रांतीने फ्रान्समधील राजा,सरंजामदार, धर्मगुरू यांचे विशेशाधिकार नष्ट केले 27 ऑगश्ट 1789 साली फ्रेंच राज्याक्रांतीचा जाहीरनामा घोषीत करण्यात आला. या जाहीरनाम्यातदेखील सर्व माणसे जन्मतः समान आणि स्वतंत्र आहेत असे स्पष्ट नमुद करण्यात आले होते.

मानव अधिकारांच्या रक्षणासाठी आंतरराष्ट्रीय करारः

मानव अधिकाराची कल्पना आणि या अधिकारांच्या संरक्षणाची जाणीव सोळाव्या शतकापासुन युरोपमध्ये प्रसिध्द पावली होती. यांचे प्रतिबिंब सोळावे शेतक ते विसावे शतक या दरम्यान झालेल्या अनेक आंतरराश्ट्रीय करारामधुन दिसुन येते.

रशियन राज्याक्रांती आणि मानव अधिकारांचा विकासः

पहिल्या महायुद्वाच्या दरम्याण सन 1917 साली रशियामध्ये घडुन आलेली साम्यवादाची क्रांती झारच्या जुलमी अनियंत्रीत शासनातुन रशियन जनतेची मुक्तता करण्यासाठी आणि शोशणमुक्त समाजाची स्थापना करण्यासाठी झाली होती.

मानव अधिकाराचे स्वरूपः

मानव अधिकारांचे स्वरूप हे खालील प्रमाणे आहे.

जन्माने प्राप्त झालेले अधिकार.
मानव अधिकार स्वातंत्र्य,समता,आणि न्यायाचा पाया.
मानव अधिकाराची गतीमानता.
ांततेसाठी मानव अधिकार.
मनव सांस्कृतीच्या रक्षणासाठी मानव अधिकार.
मानव अधिकार आणि सामाजिक न्याय.
मानव अधिकारासाठी कल्याणकारी राज्याची आवश्यकता.
मानवी हक्क आणि कर्तव्य.
मानव मुक्तीसाठी मानव अधिकार.

मानव अधिकारांचे उगमस्थानः

मानव अधिकारांचा जागतीक जाहीरनामा 10 डिंसेबर 1948
आर्थिक सामाजीक आणि सांस्कृतीक अधिकारांविशयीचा आंतरराष्ट्रीय करार
जनेवारी 1976.
नागरी व राजकिय अधिकारांविशयीचा आंतरराष्ट्रीय करार 23 मार्च 1976.
महिलांच्या राजकीय अधिकारांविशयीची आंतरराष्ट्रीय प्रसंविदा–1952.
वर्णभेद नष्ट करण्याविशयीचा आंतरराष्ट्रीय करार–1966.
आंतरराष्ट्रीय कायदा–1948.
मानव अधिकारांविषयीचे प्रादेशिक स्वरूपाचे करार.

जगतिकीकरणः

विसाव्या शतकाच्या अखेरच्या कालखंडातील एक महत्वपुर्ण घटना म्हणजे जागतिकीकरण असा उल्लेख केला जोतो. जागतिकीकरणाच्या प्रक्रियेचा प्रभाव जगातील सर्वच राश्ट्रांवर पडलेला दिसुन येतो. एकविसाव्या शतकात जगातील कोणतेही राष्ट्र या प्रक्रियेपासुन आलिप्त राहू शकत नाही असे सर्वसाधारणपणे मानले जाते. याचा अर्थ जागतिकीकरणाच्या प्रक्रियेने आता सर्वांना आपल्या विळख्यामध्ये घेतले आहे तिचे बरे आणि वाईट परिणाम संपुर्ण मानवसमुहाला भोगावे लागणार आहेत.

जागतिकीकरणाचा अर्थः

" जागतिकीकरण म्हणजे एखाद्या प्रश्नांचा संपूर्ण जागतीक समुदायाच्या व्यापक संदर्भात विचार करणे आणि त्या विचारप्रक्रियेशी सुसंगत कृती होय." परंतु विसाव्या शतकाच्या अखेरिस जागतिकीकरणाचा विचार पुढे आला. तो आर्थिक संदर्भात होय.आता जागतीकीकरण ही संकल्पना प्रामुख्याने आर्थिक व्यावहाराच्या किंवा अर्थव्यवस्थेच्या संदर्भात वापरली जाते. त्या अर्थाने पाहिल्यास देशाची अर्थव्यवस्था खुली करून जागतीक अर्थव्यवस्थेशी जोडण्याचा केला जात आसलेला प्रयत्न म्हणजे जागतिकीकरण होय असे आपणास म्हणता येईल.

जागतिकिकरणाची व्याख्याः

जगतिकीकरणाचा अर्थ अधिक स्पष्ट होण्यसाठी जागतिकीकरणाच्या काही व्याख्या पाहव्या लागतील त्या खालील प्रमाणे आहेत.

1)जागतीक बॅंकेची व्याख्याः

" उपभोग्य वस्तुसह सर्व वस्तुवरील आयात निर्बंध हळुहळु रद् करणे आयात जकातीच्या दरात कपात करणे आणि सार्वजनिक क्षेत्रातील उद्योगाचे खाजगीकरण करणे म्हणजे जागतिकीकरण होय. थोडक्यात जागतीकीकरण ही जागतीक अर्थव्यवस्था निर्माण करण्याचे प्रक्रिया होय."

2)दिपक नय्यर यांच्या मतेः

"राष्ट्राराष्ट्राच्या राजकिय सीमा ओलांडुन विस्तारीत झालेली आर्थीक क्रिया म्हणजे जागतीकीकरण होय.

जागतिकीकरणाला चालणा देणारे घटकः
विकास व तंत्रज्ञान क्षेत्रातील प्रगती.
सोव्हीयत युनियनचे विघटन
बहूराष्ट्रीय संघटनांची भुमिका.
आंतरराष्ट्रीय संघटनेची भुमिका.

जागतीकीकरणाचा मानव अधिकारावर झालेला परिणामः

1)श्रीमंत राष्ट्रांची मक्तेदारी निर्माण झालीः

जागतिकीकरणाच्या प्रक्रियेचा सर्वात मोठा जो परिणाम मानवाधिकारांवर झालेला आहे तो म्हणजे श्रीमंत राष्ट्रातील भांडवलवादी लोक हे गरीब राष्ट्रांतील मानवांच्या मानवाधिकारांचे उल्लंघन करत आहेत.

2)गरीब आणि अविकसीत राष्ट्रांच्या आर्थिक आणि सामाजिक मानव अधिकारांचे उल्लंघनः

जागतिकीकरणाची प्रक्रिया ही गरीब आणि अविकसीत राष्ट्रातील मानवाच्या मानव अधिकारांचे उल्लंघन करणारी प्रक्रिया आहे. पाश्चिमात्य भांडवलशाही राश्ट्रांकडुन अविकसीत राश्ट्रांच्या पुर्वीपासुन होत असलेल्या शोषणाला संघटीत आणि संस्थात्मक रूप प्राप्त करून दिले आहे.

3)नववसाहतवाद व अर्थिक क्षेत्रात स्वंयनिर्णयाच्या मानव अधिकाराचे उल्लंघनः

नववसाहतवाद ही शोषनाची अशी रचना आहे ज्यामध्ये राजकियदृष्टया एखादे राष्ट्र स्वतंत्र असते. मात्र अर्थव्यवस्थेची सुत्रे ही पूर्णपणे दुस–या राष्ट्रांच्या हातात असतात. यामुळे त्या राष्ट्रात राहणा–या मानवाच्या मानव अधिकारांचे उल्लंघन होत आहे.

4)आर्थिक,सामाजिक आणि सांस्कृतीक मानव अधिकाराचे उल्लंघनः

जागतिकीकरणामुळे विकसीत राष्ट्रांची उत्पादन क्षमता वाढली आहे तर अविकसीत राष्ट्राची उत्पादन क्षमता घटलेली आहे गरीबी, बेकारी, उपासमारीचे प्रमाण वाढलेले आहे.जगातील आर्ध्याहून अधिक संख्या ही आजतागायत दारिद्रय रेशेखाली जीवन जगत आहे. जागतिकीकरणामुळे मानवाचे जे आर्थिक सामाजीक आणि सांस्कृतीक मानव अधिकार यांचे उल्लंघन होत आहे.

5)लोकशाही विरोधी प्रक्रियाः

जागतीकीकरणाची प्रक्रिया ही लोकशाही विरोधी आहे. लोकशाहीची संकल्पना ही स्वातं०य समता आणि न्यायाच्या मुल्यांवर आधारीत आहे पण जागतीकीकरण प्रक्रिया ही या तीन्ही मुल्यांचे उल्लंघन करणारी प्रक्रिया आहे.

6)जागतिकीकरणामुळे भ्रश्टाचाराला प्रोत्साहन मिळतेः

बहुराष्ट्रीय कंपण्याच्या आगमनामुळे विकसनशिल राश्ट्रातील छोटे आणि मध्यम उघोगधंदे बुडित निघाले आहेत. यातून बेकारी वाढली आहे.आपल्या प्रवेशासाठी बहुराश्ट्रीय कंपण्या अवैध मार्गाचा अवलंब करीत आहेत. यातुन भ्रश्टाचार वाढला आहे. त्यामुळे मानवांच्या मानव अधिकारांचे उल्लंघन होत आहे.

7)आर्थिक आणि राजकिय मानव अधिकारांच्या सार्वभौमत्वांचे उल्लंघनः

जागतीकीकरणाच्या प्रक्रियेने राष्ट्रांच्या आर्थिक आणि राजकीय मानव अधिकारांच्या सार्वभौमत्वांचे उल्लंघन केले जात आहे.

निष्कर्षः

1)जागतीकीकरणाच्या प्रक्रियेमुळे जगामध्ये जे समानतेचे तत्व आहे की सर्व मानव प्राणी हे एकच आहेत आणि सर्वांना समान मानव अधिकार प्राप्त झालेले आहेत परंतु या प्रक्रियेमुळे गरीब देश आणि श्रीमंत देश या देशातील मानवाला वेगवेगळी वागणूक दिली जात आहे. त्यामुळे समानतेच्या मानव अधिकारांच्या तत्वाचे उल्लंघन होत आहे.

2)जागतिकीकरणाच्या प्रक्रियेमुळे आर्थिक दरी निर्माण झालेली असल्यामुळे मानवाचा जो आर्थीक मानव अधिकार आहे यांचे उल्लंघन होत आहे.

3)जागतिकीकरणाच्या प्रक्रियेमुळे शिक्षणाचे बाजारीकरण झाल्यामुळे विद्यार्थ्याचे व त्यांच्या पालकांच्या मानव अधिकारांचे उल्लंघन होत आहे.

4)जागतिकीकरणाच्या प्रक्रियेमुळे महिलांवर जास्त अत्याचार होत आहेत कारण बहुराष्ट्रीय कंपण्या बाजारात आल्यामुळे त्यांना नफा मिळवण्यासाठी कामाचे तास ठरलेले असतांना त्याच्याकडुन जास्त वेळ काम करून घेतले जात आहे व कामाच्या ठिकाणी महिलांवर वेगवेगळया प्रकारचे लैगींक अत्याचार होत आहेत.

5)जागतिकीकरण प्रक्रियेमुळे पर्यावरणाला धोका निर्माण झालेला आहे कारण की जगातील सर्वच देश हे कोणत्याही देशामध्ये आपल्या मोठ मोठया कंपण्या उभारत आहेत व त्यामुळे प्रदुशणाचे प्रमाण वाढले आहे आणि पर्यावरणाला धोका निर्माण झाला आहे.मानवाचा जो स्वच्छ हवा मिळवण्याचा मानव अधिकार आहे त्याचे येथे उल्लंघन होत आहे.

6)जागतिकीकरणाच्या प्रक्रियेमुळे श्रीमंत आणि गरीब ही दरी अधिक वाढलेली असल्यामुळे मानवांच्या मानव अधिकाराचे उल्लंघन होत आहे.

7)जागतिकीकरण हे काही देशाचे जागतीक आर्थिक राजकारण साध्य करण्याची प्रक्रिया आहे.

8)जागतिकीकरण प्रक्रियेमुळे वंश, वर्ण,धर्म,पंथ इत्यादीच्या आधारे केल्या जाणारा भेदभाव कमी झालेला आहे.

9)संपुर्ण जगाची एकच अर्थव्यवस्था म्हणजे जागतिकीकरण होय.हे उदिष्टये जर साध्य झाले तर निश्चितच ही एक चांगली प्रक्रिया आहे.

10)जागतीकीकरणाच्या प्रक्रियेत आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधी,जागतीक बॅंक,जागतीक व्यापार संघटना यांची भुमिका महत्वाची असते व या संघटना विकसीत देशाच्या अधिपत्याखाली कार्य करत असतात.त्यामुळे ते गरीब राष्ट्रावर आपले वर्चस्व निर्माण करत आहेत.

11)जागतिकीकरणाच्या प्रक्रियेमुळे विकसनशिल देश आणि अविकसीत देश हे कर्जाच्या सापळयात सापडलेले आहेत.

12)आपल्या भारतीय तत्वव्यत्यांनी "वसुदेव कुटुबंकम" चा उदात विचार जगापूढे मांडला होता ते म्हणजेच जागतिकीकरणाची प्रक्रिया होय.पण ती प्रक्रिया योग्य प्रकारे चालत नाही. काही लोक त्याचा दुरूपयोग करत आहेत.

13)जागतिकीकरणाला सम्राज्यवादी चेहरा लाभलेला आहे.

14) जागतिकीकरण प्रक्रिया ही आता सर्वच देशासाठी अपरिहार्य आहे परंतु या प्रवाहात जाताना विकसनशिल देशांनी सावधानता बाळगण्याची गरज आहे कारण जर अशी सावधानता बाळगली नाही तर यात ते वाहून जाऊ शकतात.

संदर्भग्रंथः

1)	मानवी हक्क प्रश्न आणि उत्तरे	–	लिआ लेव्हिन
2)	मानवी हक्क	–	प्रा.व्हि.बि.पाटील
3)	भारत आणि जागतीकीकरण	–	प्रा.एस.जे.वाघमारे
4)	नवे आर्थिक धोरण–1993	–	प्रा.आर.व्हि.देशमुख
5)	भारतीय शासन	–	प्रा.व्ही.बी.पाटील
6)	मानवी हक्कतील मुलभुत संकल्पना	–	डॉ.स्वाती कुलकर्णी
7)	मानवी हक्क आणि भारतीय राज्यघटना	–	मेघा कोल्हाटकर
8)	मानवी हक्कांच्या अंमलबजावणी यंत्रणा	–	डॉ.शिरिश देशपांडे व श्री संजय जैन
9)	मानव अधिकार	–	डॉ.शैलेंद्र देवळाणकर
10)	जागतीकीकरण आणि दलीतांचे प्रश्न	–	उत्तम कांबळे
11)	भारतीय समाज और मानव अधिकार–		डॉ.रतु

Publish Research Article

International Level Multidisciplinary Research Journal

For All Subjects

Dear Sir/Madam,

We invite original unpublished research paper. Summary of Research Projetc, Theses, Books and Books Review of publication, You will be pleased to know that our journals are..

Associated and Indexed, India

- *OPEN J-GATE*
- *International Scientific Journal Consortium Scientific*

Associated and Indexed, USA

- Google Scholar
- DOAJ
- EBSCO
- Index Copernicus
- Academic Journal Database
- Publication Index
- Scientific Resources Database
- Recent Science Index
- Scholar Journals Index
- Directory of Academic Resources
- Elite Scientific Journal Archive
- Current Index to Scholarly Journals
- Digital Journals Database
- Academic Paper Database
- Contemporary Research Index

Indian Streams Research Journal
258/34, Raviwar Peth Solapur-413005, Maharashtra
Contact:- 9595359435
E-Mail- ayisrj@yahoo.in / ayisrj2011@gmail.com
Website:- www.isrj.net